

Aan de Raad van de gemeente Westerkwartier
T.a.v. de heer J. de Jong, griffier
Postbus 100
9350 AC LEEK

Datum: 5 juni 2020
Kenmerk: 2020.196
Onderwerp: Accountantsverslag controle 2019

Geachte Raad,

U hebt ons opdracht gegeven om de jaarstukken van de gemeente Westerkwartier over het boekjaar 2019 te controleren. Deze opdracht is bevestigd door ondertekening van de (jaarlijkse) opdrachtbevestiging met daarin de formele aspecten rond de opdracht en de communicatie daarover. Zoals u van ons gewend bent bij enkele rechtsvoorgangers van de gemeente Westerkwartier, voeren wij de controlewerkzaamheden in twee fasen uit. In het najaar van 2019 is de interim-controle geweest, met name gericht op de interne beheersing in de voor de accountantscontrole relevante (financieel administratieve) processen. Onze bevindingen hebben wij verwoord in onze managementletter van 15 januari 2020.

Inmiddels hebben we de controle van de jaarrekening bijna afgerond. We brengen u in dit accountantsverslag op de hoogte van onze bevindingen en adviezen naar aanleiding van de controle van de jaarrekening. Een concept van dit verslag is op 25 mei ambtelijk en bestuurlijk besproken.

Dit accountantsverslag is als volgt ingedeeld:

1. De belangrijkste bevindingen in één oogopslag
2. Actuele ontwikkelingen
3. Controle proces en beeld van de interne beheersing
4. Verslaggevingsregels nageleefd
5. Resultaatanalyse
6. Balans en vermogenspositie
7. Bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole
8. Materialiteit en oordeel
9. Verplichte rapportageonderdelen
10. Afsluiting

Wij bedanken de organisatie voor de medewerking die we bij de uitvoering van onze werkzaamheden hebben gekregen en we gaan er van uit dat onze rapportage u ondersteunt bij de oordeelsvorming omtrent de bedrijfsvoering en de verslaggeving.

1. DE BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN IN ÉÉN OOGOPSLAG

Onderwerp	Bevindingen
Strekking van ons oordeel	Wij zijn voornemens om bij de jaarrekening 2019 een controleverklaring met een goedkeurende strekking te verstrekken voor het aspect getrouwheid en een verklaring met beperking voor het aspect rechtmatigheid. De beperking heeft betrekking op zowel fouten als onzekerheden.
Resultaat en vermogenspositie	De gemeente Westerkwartier heeft over 2019 een positief resultaat gerealiseerd van € 0,7 miljoen. Dit resultaat is in de balans ultimo 2019 afzonderlijk onder het eigen vermogen opgenomen. Tevens is het aandeel van de nieuwe gemeente Westerkwartier in het resultaat 2018 van het gebied Middag afzonderlijk in de balans opgenomen (- /- € 70.000). Het eigen vermogen ultimo 2019 komt daarmee uit op € 29,4 miljoen (beginpositie per 1 januari 2019: € 33,1 miljoen).
Verslaggeving en WNT	Wij hebben vastgesteld dat de jaarstukken overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn opgesteld. Tevens is voldaan aan de WNT. Wij hebben verder geconcludeerd dat de overige informatie die in de jaarstukken is opgenomen consistent is met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controleinformatie.
Controle verschillen	In hoofdstuk 8 gaan we in op de geconstateerde controleverschillen die niet in de jaarstukken zijn gecorrigeerd. Het totaalbedrag aan controleverschillen voor rechtmatigheid blijft niet binnen de daarvoor geldende tolerantie van 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves voor fouten en 3% voor onzekerheden. De constatering hebben betrekking op waarderingsfouten, onrechtmatige inkooptransacties, een begrotingsonrechtmatigheid en fouten en onzekerheden binnen het sociaal domein (Jeugdwet en Wmo). Voor getrouwheid vallen de controleverschillen wel binnen de daarvoor geldende tolerantie.
Belangrijke schattingen in de jaarrekening	De belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreffen de waardering van de materiële vaste activa, voorraden, vorderingen, de voorzieningen en kortlopende schulden. Wij aanvaarden in materiële zin de gekozen methoden die voor de schattingen zijn gehanteerd.
Signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik	Tijdens de controle hebben we met de organisatie van gedachten gewisseld over eventuele fraudesignalen, fraudegevallen en de beheersingsmaatregelen op dit terrein. Wij hebben tijdens de controle geen aanwijzingen verkregen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Ons is bevestigd dat in de organisatie dergelijke gevallen niet gemeld zijn.
Kwaliteit van de interne beheersing	Wij hebben tijdens onze controle, behoudens hetgeen in dit verslag is benoemd, geen significante gebreken in de interne beheersing van de administratieve organisatie aangetroffen die relevant zijn om te komen tot een oordeel omtrent de jaarrekening.
Dataveiligheid en IT	In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen materiële bevindingen betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.
SiSa-bijlage	Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd met in achtname van de Nota verwachtingen accountantscontrole die hierover regels bevat. Wij hebben bij de voor u van toepassing zijnde specifieke uitkeringen geen fouten of onzekerheden geconstateerd die de rapporteringstolerantie voor SiSa overschrijden.

2. ACTUELE ONTWIKKELINGEN

Het boekjaar 2019 is het eerste boekjaar in het bestaan van de nieuwe gemeente Westerkwartier. Met ingang van 1 januari 2019 zijn de voormalige gemeenten Grootegast, Marum, Leek en Zuidhorn samengevoegd tot de nieuwe gemeente Westerkwartier. Daaraan is ook een deel van het grondgebied van de voormalige gemeente Winsum toegevoegd, namelijk het gebied Middag. De gemeenschappelijke regeling Novatec (Wsw) is opgegaan in de gemeente Westerkwartier en ISD Noordenkwartier (sociale dienst) is opgesplitst tussen de nieuwe gemeente Westerkwartier en de gemeente Noordenveld. Ook het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Westerkwartier is met ingang van 1 januari 2019 onderdeel van de gemeente Westerkwartier.

Alvorens wij nader ingaan op de controle van de jaarrekening 2019 en onze bevindingen daarbij, behandelen we eerst enkele actuele ontwikkelingen met impact voor de gemeente Westerkwartier.

2.1. Rechtmatigheidsverantwoording naar college

Naar verwachting zal met ingang van 2021 het college van burgemeester en wethouders in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording moeten afgeven. Op die wijze legt het college expliciet verantwoording af over het rechtmatig handelen in de organisatie. In onze managementletter over 2019 hebben wij de gedachten achter deze wijziging beschreven en daarbij aangegeven dat de wet- en regelgeving dienaangaande nog in ontwikkeling was.

Op het moment dat wij dit verslag schrijven, is de wetgeving nog niet vastgesteld, zodat de exacte uitvoeringsmodaliteiten nog niet bekend zijn. Wel zijn de hoofdlijnen duidelijk, en daar gaan we kort op in.

De tekst van de rechtmatigheidsverantwoording is inmiddels gepubliceerd door de commissie BBV. Het college moet deze standaardtekst opnemen in de jaarrekening, waarbij de eventueel geconstateerde afwijkingen, voor zover deze boven de door de Raad vast te stellen grens uitkomen, moeten worden vermeld. Omdat deze rechtmatigheidsverantwoording onderdeel is van de jaarrekening, wordt deze automatisch onderdeel van de accountantscontrole op de jaarrekening en valt de rechtmatigheidsverantwoording onder het door de accountant af te geven oordeel bij de jaarrekening.

Tevens is het de bedoeling dat in de paragraaf Bedrijfsvoering, onderdeel van het jaarverslag, uiteen wordt gezet hoe het college tot haar rechtmatigheidsverantwoording is gekomen. Daartoe heeft het college een beheersings- en rapportagesysteem nodig, om zicht te hebben op de relevante rechtmatigheidsaspecten in de organisatie, de risico's op afwijkingen en de daarop genomen beheersmaatregelen, alsmede (een toetsing op) de werking van deze beheersmaatregelen en de uitkomsten daarvan. Uw huidige interne controlestructuur biedt daartoe de nodige handvatten.

Net als de huidige situatie, waarin de Raad bevoegd is om de materialiteitsgrenzen en het normenkader vast te stellen, blijft dat ook gelden na de overgang van accountant naar college. Daarbij kunnen vragen opdoemen als: Willen we de landelijke norm van 3% hanteren voor de weging van fouten en onduidelijkheden? Willen we eigen regels, bijvoorbeeld de eigen inkoopregels, onderdeel laten zijn van het normenkader, of beperken we ons tot de geldende externe wet- en regelgeving? Willen we als Raad tussentijds door het college aangesloten worden op de interne controlebevindingen, of kiezen we ervoor om alleen bij de jaarrekening erover te spreken?

Kortom: Voldoende aanleiding om als Raad en college met elkaar in gesprek te gaan over de invulling van deze rechtmatigheidsverantwoording. Een plan van aanpak waarbij vanuit de organisatievisie de directie en de procesverantwoordelijken betrokken zijn, kan daarbij een goede aanzet zijn.

2.2 Invoering omgevingswet uitgesteld

Bij brief van 1 april 2020 heeft het Kabinet de Tweede Kamer op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen in de stelselherziening en de implementatie-inspanningen inzake de Omgevingswet. Daaruit blijkt dat het nieuwe stelsel niet, zoals tot dan toe gepland, per 1 januari 2021 in werking zal treden. Naar verwachting zal invoering per 1 januari 2022 plaatsvinden.

2.3 De gemeente Westerkwartier en het coronavirus

Al voor de start van het controleproces van de jaarrekening 2019 van de gemeente Westerkwartier is Nederland getroffen door het coronavirus. De Rijksoverheid heeft verregaande quarantainemaatregelen afgekondigd die ertoe leiden dat veel bedrijven en instellingen hun werkzaamheden hebben moeten aanpassen, temporiseren of de deuren hebben moeten sluiten. Als gemeente merkt u dat ook in de openstelling van uw gemeentehuis voor de dienstverlening aan inwoners. Een gemeente is per slot van rekening een vitale organisatie in onze samenleving. U draait als organisatie zoveel mogelijk door, om vragen van inwoners te beantwoorden, maar ook door de dingen te doen die u altijd doet zoals het huisvuil ophalen. Daar komen dan de uitvoering van specifieke steunmaatregelen nog bij.

Werkprocessen lopen uiteraard wel anders. Er ontstaat digitaal of fysiek meer afstand en dat heeft veel invloed, bij u en bij ons. De communicatie in het controleproces is daardoor anders gelopen dan dat we met elkaar gewend zijn, namelijk niet fysiek ter plaatse, maar via vragenlijsten, e-mail, telefoon en video-conference. Niet ideaal, en het heeft zeker effect gehad op de doorlooptijd van het proces, maar we zijn er uiteindelijk wel met elkaar in geslaagd het verantwoordings- en controleproces naar behoren af te ronden.

Welke impact de maatregelen op korte en langere termijn zullen hebben, is ten tijde van de afronding van de jaarrekeningcontrole 2019 nog niet te zeggen. We zien in de maatschappij onder meer een stijgend ziekteverzuim, productie-uitval als gevolg van het sluiten van afdelingen, vraaguitval van de zijde van afnemers, maar ook steunmaatregelen zoals werktijdverkorting en de NOW-regeling.

Het is gezien de enorme impact logisch dat de gemeente Westerkwartier de situatie rondom het coronavirus en de (mogelijke) effecten op de organisatie, de werkzaamheden en de financiële gevolgen op hoofdlijnen heeft toegelicht in een passage in de jaarrekening. We benadrukken dat de huidige situatie geen aanpassing vraagt van de nu voorliggende jaarrekening 2019, omdat deze gebeurtenissen na afloop van het boekjaar plaatsvinden en in vaktechnische termen vallen onder het begrip 'gebeurtenissen na balansdatum'. Het is evident dat de gevolgen van deze crisis impact zullen hebben op uw resultaat en vermogenspositie in en over 2020 en wellicht de jaren daarna. In de risicoparagraaf is hierop al een voorschot genomen door een extra risico te benoemen inzake de grondexploitatie als gevolg van deze crisis.

3. CONTROLEPROCES EN BEELD VAN DE INTERNE BEHEERSING

3.1 Het controleproces

De interim-controle richt zich primair op de wijze waarop processen zijn ingericht en interne beheersingsmaatregelen zijn geïmplementeerd. Door een combinatie van interviews, procescontroles en detailwerkzaamheden beoordelen wij de werking van deze interne beheersingsmaatregelen en stellen wij vast dat betrouwbare verantwoordingsinformatie tot stand kan komen.

Bij de jaarrekeningcontrole richten we ons meer op de cijfers en onderzoeken wij of de jaarrekening, zoals die aan de gemeenteraad is verstrekt, deugdelijk is opgesteld en onderbouwd, dat de inrichting en presentatie voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat de waarderingsgrondslagen correct zijn toegepast en de toelichtingen adequaat en volledig zijn. Ook hebben wij vastgesteld dat de informatie in de programmaverantwoording en de paragrafen niet strijdig is met het beeld van de jaarrekening. Ten slotte is onderzocht of de baten, de lasten en de balansmutaties rechtmatig zijn, inclusief het opnemen van de vereiste gegevens inzake de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT).

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden zijn de algemeen geldende "Controle en overige standaarden (COS)" van de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants), het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, de kadernota rechtmatigheid, het controleprotocol WNT en de verordeningen van de gemeente leidend.

In dit accountantsverslag gaan wij in op de bevindingen ten aanzien van de controle van de jaarrekening. Dit accountantsverslag en onze bevindingen daarbij zijn bedoeld om de gemeenteraad te ondersteunen in haar controlerende taak.

3.2 Beeld van de interne beheersing

Onze interim-controle voeren we uit om een beeld te krijgen van de, voor de accountantscontrole relevante processen en de daarin opgenomen interne beheersmaatregelen. We doen geen uitspraken over de effectiviteit van dit stelsel anders dan voor het doen van de controle van de jaarrekening.

De interne beheersing binnen een organisatie staat ten dienste van het realiseren van het voorgenomen beleid. Een adequate interne beheersing is van belang voor de adequate sturing van de organisatie en het kunnen afleggen van betrouwbare verantwoordingsinformatie. Met die uitgangspunten in het achterhoofd hebben wij in het najaar van 2019 de interim-controle uitgevoerd. Onze bevindingen naar aanleiding van deze interim-controle 2019 hebben wij verwoord in onze managementletter van 15 januari 2020.

De rode draad van de bevindingen was dat de procesinrichting binnen de teams nog in ontwikkeling is. Wij signaleerden een toenemend bewustzijn van het belang van proceskwaliteit inclusief een adequate interne controle. Deze waarneming is passend voor een eerste jaar na een herindeling, dat zien wij in de praktijk overal.

Het is in dit ontwikkelstadium ook logisch dat, waar er gekozen voor een organisatiemodel met verantwoordelijkheden laag in de organisatie, uitgaande van teams met professionele medewerkers, toch de accenten af en toe nog wat meer liggen op sturing dan op coaching. Dat is een groeimodel. Wij verwachten in onze interim-controle 2020 duidelijke stappen te kunnen waarnemen richting de basisfilosofie achter de organisatie inrichting.

We hebben in onze managementletter een aantal onderwerpen benoemd die mogelijk van invloed zouden kunnen zijn op de strekking van de controleverklaring. Dat betrof met name het naleven van de Europese aanbestedingsregels, alsmede een aantal zaken binnen het sociaal domein. Hier komen we in hoofdstuk 7 nader op terug.

4. VERSLAGGEVINGSREGELS NAGELEEFD

De jaarstukken 2019 van de gemeente Westerkwartier voldoen aan de formele uitgangspunten van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Er wordt inhoudelijk verslag gedaan van de uitkomsten van beleid en de financiële uitkomsten en aandachtspunten in het verslagjaar. Wij hebben ten aanzien van de inhoud van de jaarstukken in relatie tot de verslaggevingsregels geen significante tekortkomingen geconstateerd met betrekking tot de presentatie van de cijfers. De teksten in het jaarverslag zijn niet strijdig met het beeld van de jaarrekening.

Het jaarverslag, bestaande uit de programmaverantwoording en de paragrafen, verbindt de inhoudelijke prestaties met de baten en de lasten. Het jaarverslag bevat de op grond van het BBV voorgeschreven onderdelen. De paragrafen bieden inzicht in een aantal onderdelen van de bedrijfsvoering alsmede het risicomanagement en de relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit. Daarmee vinden wij de jaarstukken een goede basis voor de beeldvorming over de prestaties van de gemeente over 2019.

5. RESULTAATANALYSE

Het overzicht van baten en lasten over 2019 sluit met een positief resultaat van € 0,7 miljoen tegenover begroot resultaat na wijziging van € 0. Aangezien 2019 het eerste jaar is in het bestaan van de gemeente Westerkwartier, is een vergelijking met 2018 niet mogelijk. De afwijking tussen de actuele begroting en de realisatie van per saldo € 0,7 miljoen is ten opzichte van een totaal aan begrote lasten (inclusief beoogde dotaties aan de reserves) van ruim € 172 miljoen, relatief gering te noemen (0,4%).

In het onderdeel Inleiding van de jaarstukken is op hoofdlijnen een analyse van het gerealiseerde resultaat opgenomen. Daaruit blijken een aantal posten die we breder signaleren bij gemeenten, zoals de tegenvallende kosten bij Jeugdzorg en Wmo, de hogere storting in de voorziening voor wethouderspensioenen als gevolg van een lagere rekenrente en een voordeel op de algemene uitkering als gevolg van de decembercirculaire 2019.

De lokale factoren die een rol spelen in de totstandkoming van het resultaat zijn onder hogere lasten voor de afvalinzameling en een hogere dotatie aan de voorziening riolering als gevolg van harmonisatie van werkwijzen van de vier voormalige gemeenten.

Een nadere en meer gedetailleerde analyse vindt u in de jaarstukken, met name in de programmaverantwoording.

6. BALANS EN VERMOGENSPOSITIE

De samenstelling van het eigen vermogen ultimo 2019 respectievelijk het beginsaldo per 1-1-2019 kan als volgt worden weergegeven:

Eigen vermogen (in € 1.000)	Ultimo 2019	1-1-2019
Algemene reserve	13.844	14.342
Bestemmingsreserves	14.920	22.141
Nog te bestemmen resultaat	705	- 3.385
Idem 2018 aandeel Middag	-/- 70	
Totaal	29.399	33.098

Het resultaat over 2019 van € 0,7 miljoen en het aandeel 2018 van het gebied Middag zijn afzonderlijk in de balans opgenomen in afwachting van besluitvorming in uw Raad over het voorstel tot bestemming.

Het totale eigen vermogen is in 2019 afgenomen met € 3,7 miljoen. Dat bedrag komt overeen met het saldo van baten en lasten voor mutaties in de reserves. Uw Raad heeft bij de vaststelling van de begroting ook diverse toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves geautoriseerd. Per saldo is daarmee € 4,4 miljoen meer aan de reserves onttrokken, dan er aan toegevoegd, zodat het resultaat na bestemming daarmee uit is gekomen op € 0,7 positief. Hieraan kan de Raad bij de vaststelling van de jaarstukken een bestemming geven. Ook inzake het aandeel Middag in het resultaat 2018 ad € 70.000 negatief dient uw Raad nog een dekkingsbesluit te nemen.

Een eigen vermogen van (afgerond) € 29,4 miljoen op een balanstotaal van € 238,7 miljoen betekent een solvabiliteit van 12,3% (per 1 januari 2019 in de beginbalans was de solvabiliteit 13,9%). De daling van de solvabiliteit is te verklaren uit de daling van het eigen vermogen, want het balanstotaal is in 2019 gelijk gebleven. Daarmee is de solvabiliteit onvoldoende ten opzichte van de normering door de VNG, die de grens legt bij 20%.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft de gemeente Westerkwartier een inschatting weergegeven van de belangrijkste risicogebieden. Ook is aangegeven welke weerstandscapaciteit beschikbaar is voor het opvangen van de eventuele gevolgen van de gesignaleerde risico's. Daaruit blijkt dat de verhouding tussen de risico's en de weerstandscapaciteit rond de 1 ligt. In de bepaling van de weerstandscapaciteit is rekening gehouden met de onbenutte belastingcapaciteit van € 2 miljoen. Als we alleen de algemene reserve van € 13,8 miljoen zouden meenemen als weerstandscapaciteit, dan zakt de ratio onder de 1 hetgeen als matig geldt. Aandacht voor uw eigen vermogen als buffer is daarom op zijn plaats.

Wij merken nog op dat de tabel waarin de risico's zijn weergegeven is opgesteld voor het uitbreken van de coronacrisis, behoudens een inschatting van het effect op de grondexploitatie. Dat deze crisis ook elders effecten gaat hebben op de financiën van de gemeente Westerkwartier is evident. Wat die effecten zullen zijn, zal verderop in 2020 gaandeweg duidelijk worden en zo nodig in tussenrapportages dan wel de risicoparagraaf 2020 moeten worden verwerkt.

7. BEVINDINGEN NAAR AANLEIDING VAN DE JAARREKENINGCONTROLE

7.1 Inkoop en aanbesteden

In lijn met de organisatiefilosofie ligt de bestelbevoegdheid binnen uw gemeente laag in de organisatie. We signaleren in de organisatie een toenemend bewustzijn ten aanzien van de geldende aanbestedingsregels. Maar we hebben in onze managementletter ook aangegeven dat het in de praktijk lastig blijkt te zijn om aan de voorkant 100% garantie in te bouwen dat er altijd volgens de juiste procedure wordt ingekocht. De complexiteit van de regels speelt daarbij zeker een rol. Zelfs al handelen betrokkenen in de organisatie ieder voor zich te goeder trouw in de keuze van de wijze van inkopen, dan nog kan blijken dat op verschillende plaatsen in de organisatie vergelijkbare goederen of diensten worden ingekocht waarvan voor het bepalen van de juiste procedure de volumes bij elkaar moeten worden geteld. Wij noemen dat het “stapelrisico”.

Om vast te stellen in hoeverre dit stapelrisico, dan wel andere gevallen van ten onrechte niet Europees aanbesteden zich hebben voorgedaan maken wij achteraf, met behulp van de werkzaamheden van uw verbijzonderde interne controle een spend-analyse. Er wordt op basis van de uitgevoerde inkooptransacties onderzocht of er daar waar volumes in vergelijkbare goederen of diensten over de Europese grenzen heen gaan (voor diensten en leveringen € 221.000, voor werken € 5.225.000 voor 2019) daadwerkelijk Europees is aanbesteed, dan wel op aanvaardbare gronden voor een andere procedure is gekozen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij vastgesteld dat voor een bedrag van in totaal € 2.330.000 ten onrechte geen Europese aanbesteding heeft plaatsgevonden. De individuele transacties zijn binnen de organisatie bekend. Wij nemen dit bedrag mee als rechtmatigheidsfout in onze evaluatie in hoofdstuk 8.

Dit bedrag weegt alleen als rechtmatigheidsfout en niet als getrouwheidsfout. Immers, de betreffende tegenprestatie is door de leverancier wel degelijk geleverd en de betalingen zijn daarmee terecht verricht. De kosten zijn daadwerkelijk gemaakt en terecht in het overzicht van baten en lasten meegenomen.

7.2 Grondexploitatie

7.2.1 Actieve complexen

De gemeente Westerkwartier heeft een aantal gemeentelijke grondexploitaties, zowel bedrijventerreinen als woningbouwlocaties. In totaal bedraagt de boekwaarde van de voorraad gronden ultimo 2019 € 32,6 miljoen. Dat is € 3,9 miljoen lager dan de boekwaarde per 1 januari 2019 (€ 36,5 miljoen), en komt neer op 13,6% van het balanstotaal ultimo 2019 van € 238,7 miljoen. Oostindie in Leek, Oostergast/Tussen de Gasten in Zuidhorn als woningbouwlocaties en het bedrijventerrein Leeksterveld zijn in financieel opzicht de grotere complexen. Deze complexen zijn naar verwachting verliesgevend, zodat het doorgerekende verlies in de vorm van een voorziening is afgedekt.

Daarnaast is er het Roblespark, waar bijna nog bijna 20.000 m² te verkavelen is. Rekening houdend met de verwachte verkoopopbrengst van dit areaal is dit complex naar verwachting winstgevend, maar dan moet er in de komende jaren wel voor circa € 6,6 miljoen aan grond worden verkocht. Er is sprake van belangstelling die zichtbaar is in opties voor 2020. Het complex kent een looptijd tot en met 2029.

Sinds enkele jaren heeft de Commissie BBV die gaat over de (interpretatie van de) verslaggevingsregels voor gemeenten, voorgeschreven dat in voorkomende gevallen tussentijds winst moet worden genomen op een complex in exploitatie. Daartoe moet er kort gezegd in voldoende mate sprake zijn van betrouwbare winstverwachting, en moeten er kosten zijn gemaakt en verkopen zijn gerealiseerd. Dan moet er op basis van de voortgang van de kosten en de verkopen winst worden genomen volgens de zogenoemde "Percentage of Completion"-methode (POC). De gemeente Westerkwartier heeft deze POC-methode in de jaarstukken conform de intenties van de Commissie BBV toegepast.

7.2.2 Niet In Exploitatie Genomen Gronden

Met ingang van 2016 mogen onder de balanspost "voorraad" uitsluitend grondcomplexen in exploitatie worden verantwoord. Tot die tijd stonden ook de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) onder de voorraad. Onder de aangepaste regels moeten deze NIEGG worden verantwoord onder de post materiele vaste activa. Als gevolg daarvan geldt een andere waarderingsgrondslag en is het niet meer toegestaan om op de NIEGG kosten bij te schrijven (bijvoorbeeld rente, kosten van voorbereiding en toezicht). De waarderingsgrondslag voor materiele vaste activa is namelijk de historische kostprijs, waar voor de voorraad geldt dat deze mag worden opgenomen tegen de vervaardigingsprijs (kostprijs plus bijkomende kosten). Er gold een overgangstermijn tot 31 december 2019. Als de gemeenteraad voor die datum ten aanzien van de voormalige NIEGG geen grondexploitatie opzet en calculatie vaststelt, dan moet deze grond per 31 december worden afgewaardeerd tot de historische kostprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Bij de gemeente Westerkwartier heeft deze overgangsregel geen gevolgen omdat geen afwaardering nodig is omdat er sprake is van het in exploitatie nemen, dan wel in de grondbank opnemen.

7.3 Sociaal domein

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het bieden van zorg en voorzieningen aan burgers op grond van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Daarnaast is de gemeente op grond van de Participatiewet verantwoordelijk voor toeleiding naar arbeid, activering en re-integratie dan wel inkomensvoorziening. Het sociaal domein kent verschillende verantwoordings- en controlelijnen waar wij in deze paragraaf nader op in zullen gaan.

De gemeente Westerkwartier voert niet zelf alle taken binnen dit sociaal domein uit, maar heeft te maken met ketenpartners. Dat betreft enerzijds een stuk gedwongen winkelnering als het gaat om de uitvoering van taken ten aanzien van de PGB's (Sociale Verzekeringsbank) en de inning van de eigen bijdragen (CAK), en anderzijds partners waarvoor de gemeente zelf heeft gekozen, bijvoorbeeld bij de samenwerking in RIGG en met de rechtstreeks door de gemeente zelf gecontracteerde zorgleveranciers.

7.3.1 Sociale verzekeringsbank

De SVB voert voor alle gemeenten in Nederland taken uit op het gebied van de PGB's in zowel de Jeugdwet als de Wmo. Gemeenten hebben hierin, zoals bekend, geen keuze. De SVB verantwoordt zich door middel van een jaarlijkse verantwoording per wet, voorzien van een oordeel van de eigen accountantsdienst. Het oordeel van deze accountantsdienst over de beide verantwoordingen 2019 is een verklaring met beperking.

Evenals als voorgaande jaren voert de SVB geen werkzaamheden uit om de prestatielevering aan de PGB-houders vast te stellen. Het is vervolgens aan de gemeente zelf om door middel van eigen acties voldoende duidelijkheid te krijgen op dit vlak. De gemeente Westerkwartier is in dit verantwoordingsgat gesprongen en heeft zelf onderzoek gedaan naar de prestatielevering. Uit dit eigen onderzoek blijken geen signalen dat de prestaties niet zouden zijn geleverd.

Daarmee houden we ten aanzien van de PGB-lasten in de jaarrekening de door de SVB gemelde projectie van de “meest waarschijnlijke fout” in de verantwoordingen over. Deze geprojecteerde fouten blijven beneden de rapporteringstolerantie en zijn daarom niet meegenomen in de tabel in hoofdstuk 8.2 van dit verslag.

7.3.2 CAK

Het CAK voert voor gemeenten en zorgaanbieders de vaststelling en de inning van de eigen bijdragen uit. Gemeenten hebben ook hier geen keuze. Gemeenten (en zorgaanbieders) zijn er voor verantwoordelijk, dat alle voor een eigen bijdrage in aanmerking komende cliënten, bij het CAK worden aangemeld. Het CAK stelt dan vervolgens, indien wettelijk voorgeschreven op basis van een inkomens- / vermogenstoets, de eigen bijdrage vast, verzorgt de inning en stort de bedragen door naar de gemeenten. Gemeenten hebben geen invloed op de vaststelling van de eigen bijdrage, en hebben ook geen inzicht in de wijze waarop dat gebeurt.

Daarom is in de Kadernota Rechtmatigheid, de leidraad voor de aard en diepgang van de rechtmatigheidscontrole en het accountantsoordeel inzake de rechtmatigheid, het volgende opgenomen: *“Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente. De verantwoordelijkheid van de gemeente beperkt zich daarom tot het constateren dat de cliënten bij CAK zijn aangemeld”.*

De gemeente Westerkwartier heeft op basis van een analyse van haar klantenbestand aangetoond dat de daarvoor in aanmerking komende cliënten zijn aangemeld bij het CAK.

7.3.3 Uitvoering Jeugdwet via RIGG

De gemeente Westerkwartier werkt voor inkoop van maatwerkvoorzieningen voor de jeugdwet, samen met de andere gemeenten in de provincie Groningen in de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG).

De RIGG legt via een apart kostenoverzicht verantwoording af over de gemaakte kosten. Dit overzicht is begin juni in definitieve vorm ontvangen. Uit de controle bij RIGG blijkt dat er weliswaar sprake is van een goedkeurend accountantsoordeel maar dat er onzekerheden resteren.

De oorzaak betreft het niet kunnen verkrijgen van voldoende informatie van zorgaanbieders. Net als u zelf in de Wmo, loopt ook RIGG er tegenaan dat niet in alle gevallen de verantwoording tijdig compleet is, dat er administratieve verschillen ontstaan of de accountant bij de zorgaanbieder niet tot een goedkeurend oordeel kan komen. Het bedrag dat hiermee gemoeid is voor Westerkwartier bedraagt € 1.083.000.

7.3.4 Wmo, zorg in natura

De gemeente Westerkwartier heeft tal van partijen gecontracteerd om zorg te kunnen leveren aan de cliënten die daarvoor in aanmerking komen. Zoals bekend geven gemeenten op grond van de Wmo zelf beschikkingen af, en ligt dat bij zorg op grond van de Jeugdwet anders. Daar is sprake van indicatiestelling door daartoe bevoegden, waarbij de gemeente in principe wel wordt geïnformeerd, maar in mindere mate zelf vooraf kan sturen.

Met de zorgaanbieders is overeengekomen dat er jaarlijks verantwoording plaatsvindt van de geleverde zorg, waarbij boven bepaalde grenzen een controleverklaring van de accountant van de zorgaanbieder wordt meegeleverd. De gemeente analyseert deze verantwoordingen, de controleverklaringen en legt verbanden met de eigen cliëntenadministratie, de (her-)indicaties, gesprekssignalen, klachtenregistratie en dergelijke, om op basis daarvan inzicht te verkrijgen in de getrouwheid en de rechtmatigheid van de door de zorgaanbieders bij de gemeente in rekening gebrachte kosten.

Wij hebben kennis genomen van deze interne analyses en de documentatie van de zorgaanbieders en komen vanwege ontbrekende verantwoordings- en controledocumentatie tot de conclusie dat sprake is van onzekerheid tot een bedrag van € 658.000.

Dit bedrag hebben we meegenomen als onzekerheid voor het aspect getrouwheid in onze evaluatie van de controleverschillen in hoofdstuk 8.2. Onzekerheden voor de getrouwheid wegen ook mee als onzekerheid voor de rechtmatigheid. Omdat wij echter in hoofdstuk 5 een deel (de helft) van de bestedingen aan de Wmo wegen als onzeker vanwege het ontbreken van zichtbare identificatie, wegen we om dubbeltelling te voorkomen, de helft van deze € 658.000 (zijnde € 329.000) op dit punt als onzeker voor de rechtmatigheid.

7.3.5. Wmo identificatie

In onze managementletter hebben wij gemeld dat de wettelijke plicht om cliënten in de Wmo zichtbaar en traceerbaar te identificeren alvorens tot een verstrekking over te gaan, met ingang van 2020 in de processen is verankerd. Tot 1 januari 2020 werd dit slechts zeer fragmentarisch gedaan, zoals over voorgaand jaar ook is gebleken bij de controle van de rechtsvoorgangers van de gemeente Westerkwartier.

Dat betekent dat voor een fors deel van de populatie niet vastgesteld kan worden dat sprake is van een juiste werkwijze, inclusief de wettelijk voorgeschreven identificatie van de aanvrager. Omdat we geen inzicht hebben in de mate van identificeren en de organisatie aangeeft hier een bewuste keuze te hebben gemaakt, nemen wij een deel van de bestedingen Wmo mee als onzeker voor wat betreft het aspect rechtmatigheid, namelijk € 5.194.000. Dit vindt u terug in de tabel in hoofdstuk 8.2.

7.3.6 Rente op verstrekte leningen bbz

De gemeente heeft in haar jaarrekening diverse vorderingen opgenomen, waarbij onder de financiële vaste activa de vorderingen Bbz. De gemeente heeft hierbij echter geen rekening gehouden met de rente op de verstrekte leningen. Aangezien per saldo bij werkelijke ontvangst slechts 25% naar de gemeente gaat, valt het verschil in de te verantwoorden opbrengst beneden onze rapporteringstolerantie. Wel willen we u erop wijzen dat dit wel degelijk onderdeel is van de debiteurenpositie.

7.3.7. Vrijval beschermd wonen niet meer verwerkt

In de eindfase van onze controle is bekend geworden dat er bij de uitvoerende centrumgemeente sprake is van grotere vrijval van het budget voor beschermd wonen dan via een eerdere prognose bekend was geworden. Het aandeel van de gemeente Westerkwartier in de definitieve afrekening, een aanvullende bate van € 186.000 ten opzichte van de eerdere prognose, is niet meer in de jaarrekening 2019 verwerkt. Omdat dit bedrag uitgaat boven de rapporteringsgrens nemen wij dit mee in onze weging in hoofdstuk 8.2.

7.4 Schattingen in de jaarrekening

Bij het opmaken van een jaarrekening is het noodzakelijk dat het college schattingen en oordelen toepast om te komen tot betrouwbare cijfers. Niet zelden worden schattingen niet als zodanig onderkend, omdat ze vast onderdeel van het administratieve proces zijn.

In onze controle besteden wij nadrukkelijk aandacht aan deze schattingen, omdat, bedoeld of onbedoeld, het resultaat door schattingen kan worden beïnvloed.

De belangrijkste schattingen in uw jaarrekening betreffen de waardering van de materiele vaste activa, de voorraden, vorderingen en overlopende activa, het inschatten van de noodzaak en de hoogte van voorzieningen en de waardering van verplichtingen.

Daarbij hebben wij de volgende bevinding. Gemeenten krijgen voor het bij Nedvang aangeboden afval (glas, verpakkingen en dergelijke) een vergoeding. Doordat een van de gemeenten die is opgegaan in Westerkwartier over 2018 geen verantwoording bij Nedvang heeft ingediend, is er in het hele jaar 2019 geen vergoeding ontvangen door de gemeente Westerkwartier. Er is een schatting opgenomen inzake de nog te verwachten vergoeding. Deze wijkt af van de realisatie van de voorgaande twee jaren gerekend voor de vier heringedeelde gemeenten en is € 325.000 lager. Dit bedrag nemen wij mee als onzekerheid in hoofdstuk 8.2.

Tijdens onze werkzaamheden hebben wij verder geen tekortkomingen aangetroffen in de schattingsmethoden, anders dan in dit hoofdstuk weergegeven en vastgesteld dat de wijze waarop deze tot stand komen niet is gewijzigd.

Wij stemmen verder in met uw grondslagen voor de schattingen, maar we bevestigen daarbij dat het inherent is aan het proces van schatten dat de werkelijke uitkomsten kunnen afwijken.

7.5 Begrotingsrechtmatigheid

Het stelsel van begroten en de bewaking hiervan moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de (gewijzigde) begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Wij hebben vastgesteld dat op een aantal programma's de lasten de gewijzigde begroting 2019 hebben overschreden. De organisatie heeft aangegeven dat deze lasten passen binnen het gemeentelijk beleid en niet eerder bekend waren, behalve een overschrijding van € 1.070.000 inzake afval, op het programma Volksgezondheid en Milieu. Weliswaar is er ten aanzien van deze post in principe sprake van een "gesloten systeem", waarbij afwijkingen worden verrekend met de voorziening, maar de stand van de voorziening bleek niet hoog genoeg om dit bedrag te dekken. Op grond van de uitgangspunten van de Kadernota Rechtmatigheid moet de accountant deze overschrijding aanmerken als begrotingsonrechtmatig. Dat geldt niet voor de overige overschrijdingen, daarmee kunnen we volstaan met de benoeming ervan in het accountantsverslag.

7.6 Pensioenvoorziening wethouders

De gemeenten die in Westerkwartier zijn opgegaan hadden verschillende handelwijzen ten aanzien van de wethouderspensioenen, namelijk werken met een voorziening, werken met herverzekering en werken met een bestemmingsreserve. Dat laatste is op grond van het BBV niet toegestaan. Bij de harmonisatie van de werkwijzen is een onzekerheid van € 409.000 naar voren gekomen, vanwege het ontbreken van een toetsende berekening inzake de toereikendheid van het bedrag. Deze onzekerheid nemen we mee in onze evaluatie in hoofdstuk 8.2.

7.7 Verkoop Wmo hulpmiddelen

Ultimo 2018 hebben de vier gemeenten die zijn opgegaan in Westerkwartier de voorraad hulpmiddelen Wmo verkocht aan de leverancier met wie de nieuwe gemeente een contract is aangegaan. In de controle is gebleken dat de verantwoorde verkoopopbrengst € 100.000 lager is dan het bedrag wat in het gesloten contract als richtbedrag is opgenomen zonder dat duidelijk is waar het verschil door is ontstaan.

We nemen dit bedrag mee als onzekerheid in onze evaluatie in hoofdstuk 8.2.

7.8 Leges c.a. aanleg glasvezel

In de baten is een bedrag opgenomen van in totaal € 426.000 aan leges telecommunicatie en degeneratievergoeding, waarvan is gebleken dat deze bate onterecht aan het boekjaar 2019 is toegerekend.

Om die reden nemen wij dit mee als fout in onze evaluatie van hoofdstuk 8.2.

8. MATERIALITEIT EN OORDEEL

8.1 Controletoleranties

Het onderzoek van de jaarrekening heeft betrekking op de aspecten getrouwheid ("kloppen de cijfers?") en rechtmatigheid (zijn de baten, lasten en balansmutaties conform de geldende wet- en regelgeving tot stand gekomen?). Deze beide aspecten komen terug in de controleverklaring. De controle is niet bedoeld om alle fouten en onzekerheden te detecteren. Dat zou, gezien de consequenties voor de hoeveelheid werk en de daarmee gepaard gaande kosten ook niet rationeel zijn. Daarom wordt er in de controle gewerkt met grenzen, die bekend staan onder de term "materialiteit", of controletolerantie. In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) zijn concrete maximumnormen gegeven voor de controletolerantie.

Het begrip controletolerantie is leidend voor hoe scherp er gecontroleerd moet worden. De tolerantie wordt gerelateerd aan het totaal van de lasten (inclusief dotaties aan reserves). De gemeenteraad is bevoegd om de controletolerantie scherper te stellen dan het wettelijk maximum van 1% (fouten) respectievelijk 3% (onzekerheden). Dat heeft u niet gedaan.

Wij hebben ons oordeel gebaseerd op onderstaande tabel, waarbij wij hebben gerekend met een totaal aan lasten voor het boekjaar 2019 van € 172 miljoen, waarbij we de in hoofdstuk 6 genoemdeerschikking van reserves buiten beschouwing hebben gelaten.

Goedkeuringstoleranties	Grondslag	Bedrag (afgerond) €
Fouten	1% van de totale lasten	1.720.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten	5.160.000
Rechtmatigheidsfouten	1% van de totale lasten	1.720.000
Rechtmatigheidsonzekerheden	3% van de totale lasten	5.160.000

De materialiteit bedraagt bij u derhalve € 1.720.000. Voor de rapporteringstolerantie zijn wij volgens onze beroepsregels gebonden aan maximaal 5% van de materialiteit, zijnde € 86.000.

8.2. Overzicht van niet-gecorrigeerde controleverschillen

Niet gecorrigeerde controleverschillen (fouten en onzekerheden) in euro	Bedrag	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
Vrijval beschermd wonen ten onrechte niet verwerkt (7.3.7)	-/- 186.000	-/- 186.000	-/- 186.000
Leges en degeneratievergoeding onterecht als bate meegenomen (zie 7.8)	426.000	426.000	426.000
Totaal fouten getrouwheid	240.000	240.000	240.000
RIGG onzekerheid Jeugd (7.3.3.)	1.083.000	1.083.000	1.083.000
Ten aanzien van de Wmo zorg in natura is er onvoldoende controleinformatie om de getrouwheid en rechtmatigheid te kunnen vaststellen als gevolg van administratieve verschillen en ontbrekende verantwoordingen (zie 7.3.4)	658.000	658.000	658.000
Onzekerheid in de schatting opbrengst Nedvang (zie 7.4)	325.000	325.000	325.000
Onzekerheid inzake pensioenvoorziening (zie 7.6)	409.000	409.000	409.000
Onzekerheid opbrengstenverantwoording Wmo hulpmiddelen (zie 7.7)	100.000	100.000	100.000
Totaal onzekerheden getrouwheid	2.575.000	2.575.000	2.575.000

Niet gecorrigeerde controleverschillen (fouten en onzekerheden) in euro	Bedrag	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
Aanbestedingsfouten (zie 7.1)	2.330.000	N.V.T.	N.V.T.
Begrotingsonrechtmatigheid afval (zie 7.5)	1.070.000	N.V.T.	N.V.T.
Fouten getrouwheid tellen (bruto) als fouten rechtmatigheid	612.000	N.V.T.	N.V.T.
Totaal fouten rechtmatigheid	4.012.000	N.V.T.	N.V.T.
Ontbrekende identificatie in de Wmo ZIN (zie 7.3.5)	5.194.000	N.V.T.	N.V.T.
Onzekerheden voor getrouwheid wegen ook in de rechtmatigheid door (waarbij de onzekerheid inzake zorg in natura ad € 658.000 voor de helft meetelt om dubbel telling te voorkomen, zie 7.3.4)	2.246.000	N.V.T.	N.V.T.
Totaal onzekerheden rechtmatigheid	7.440.000	N.V.T.	N.V.T.

Zoals in hoofdstuk 8.1 aangegeven, moeten we de aangetroffen fouten en onzekerheden wegen tegen de materialiteitsgrens van € 1.720.000 voor fouten en € 5.160.000 voor onzekerheden. Uit bovenstaand overzicht blijkt dat er geen controleverschillen in de jaarrekening ongecorrigeerd zijn gelaten die van invloed moeten zijn op ons accountantsoordeel inzake de getrouwheid. Voor de rechtmatigheid daarentegen is zowel de grens voor fouten als die voor onzekerheden overschreden.

Daarom is de strekking van onze controleverklaring voor het aspect getrouwheid goedkeurend. Voor het aspect rechtmatigheid geven wij een beperking af.

9. VERPLICHTE RAPPORTAGEONDERDELEN

9.1 Onafhankelijkheid gewaarborgd

De beroepsorganisatie van accountants NBA heeft de voorschriften in het kader van de onafhankelijkheid opgenomen in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). Op grond van deze voorschriften moeten wij ons ervan vergewissen dat wij onafhankelijk zijn en blijven van onze opdrachtgevers en daarover rapporteren. De naleving van de beroepsregels, waaronder deze ViO, is in de organisatie van HZG Accountants & Adviseurs ingebod. Op basis van onze toetsing aan deze verordening concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de gemeente Westerkwartier voldoende is gewaarborgd.

Wij hebben het afgelopen jaar bij de gemeente Westerkwartier geen andere opdrachten uitgevoerd dan de opdracht tot controle van de jaarrekening en er zijn ook anderszins geen omstandigheden die onze onafhankelijkheid als controlerend accountant zouden kunnen bedreigen.

9.2 Verdeling verantwoordelijkheid in het controleproces

In aansluiting op de tekst in de controleverklaring wijzen wij op de verantwoordelijkheden van de gemeente Westerkwartier en de accountant in het controleproces.

Het college van B&W is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarstukken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten. Het is, en dat beschrijven we ook in de controleverklaring, onze verantwoordelijkheid om de controle van deze jaarrekening uit te voeren met in achtname van Nederlands recht waaronder het Bado en uw eigen gemeentelijke controleprotocol. Het voldoen aan gedragsnormen, waar onafhankelijkheid zoals in de vorige paragraaf verwoord, een onderdeel van is, hoort daarbij.

Onze controle plannen wij zodanig dat we een redelijke mate van zekerheid bereiken dat de jaarrekening geen materiele onjuistheden bevat als gevolg van fouten of fraude. Doordat we werken met steekproeven en andere technieken, bestaat de kans dat fouten ondanks het naar behoren uitvoeren van de controle niet ontdekt worden. Het is overigens de primaire verantwoordelijkheid van het college van B&W om, onder toezicht van de Raad, voldoende maatregelen te nemen om fouten en fraude te voorkomen. Daarbij hoort eveneens dat maatregelen ter opsporing in de organisatie worden getroffen.

In onze controle besteden wij om die reden uitgebreid aandacht aan deze maatregelen en voeren wij zelf werkzaamheden uit op posten en stromen die, in zijn algemeenheid of bij u, meer dan gemiddeld risicovol zijn. Dat betreft onder andere schattingsposten, correctieboekingen, memoriaalboekingen en de beoordeling van de zakelijkheid van (mogelijk) ongebruikelijke transacties.

Ter afsluiting van het controleproces verstrekt het college van B&W aan ons de bevestiging bij de jaarrekening. Hierin geeft het college aan dat zij alle door ons benodigde gegevens hebben verstrekt en dat de jaarrekening naar de laatste inzichten is opgemaakt. Wij hebben, behoudens de in paragraaf 8.2 opgenomen controleverschillen, geen specifieke elementen aan de bevestiging toegevoegd.

9.3 Frauderisico's besproken

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Ter invulling van deze professioneel-kritische houding moet de accountant een inschatting maken van de frauderisico's, zich een beeld vormen van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en nagaan of deze maatregelen effectief zijn. Dat hebben wij in onze controles gedaan. Ook hebben we daarbij aandacht besteed aan elementen van beïnvloeding en druk die kunnen leiden tot een aantasting van het bestuurlijk handelen binnen de organisatie. Daarnaast is ons mondeling en schriftelijk (door middel van de getekende bevestiging bij de jaarrekening) bevestigd dat er geen specifieke fraude- en andere signalen zijn onderkend en geen concrete fraudegevallen zijn geconstateerd.

Wanneer wij signaleren dat er sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan moeten wij dit communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, de directie en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, het college en de Raad.

Om invulling te geven aan onze rol ten aanzien van het onderwerp fraude hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam, met de organisatie van gedachten gewisseld over mogelijke risico's als gevolg van fraude binnen de organisatie en u, door middel van dit verslag, op de hoogte gesteld van de werkzaamheden die wij op dit risico hebben uitgevoerd.

Het voorkomen van fraude is uiteraard een verantwoordelijkheid van de organisatie en het college. Belangrijk daarin is een open mind voor mogelijke risico's en bewuste keuzes inzake interne beheersingsmaatregelen. De gemeente Westerkwartier beschikt nog niet over een frauderisicoanalyse waarin op gemeenteniveau invulling wordt gegeven aan de verantwoordelijkheid voor het voorkomen van fraude en het identificeren van frauderisico's en risicofactoren. Dat is in dit stadium van de organisatieontwikkeling ook logisch.

Wij hebben zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het "omzeilen" van de interne beheersingsmaatregelen te detecteren. Zo hebben wij onder andere specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen, op controles van schattingen door de directie en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties. Daarbij hebben wij geen afwijkingen geconstateerd.

9.4 Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid hebben beoogd. Om volledig zicht te hebben op de betrouwbaarheid van alle geautomatiseerde systemen, ook die systemen zonder relatie naar de jaarrekening, is meer uitgebreid en specifiek gericht onderzoek noodzakelijk, wat niet past in de rol van de accountant bij de controle van de jaarrekening. In het kader van de controle van de jaarrekening is een dergelijk onderzoek niet noodzakelijk.

Het doel van de IT-omgeving binnen de gemeente Westerkwartier is dat deze bijdraagt aan een betrouwbare en adequate informatievoorziening. Wij hebben een inventarisatie van de IT-omgeving uitgevoerd en daarbij aandacht gegeven aan het wijzigingsbeheer, de logische toegangsbeveiliging, de continuïteit, monitoring/logging en de informatiebeveiliging. Daaruit zijn geen zaken naar voren gekomen die in dit verslag moeten worden vermeld.

In onze managementletter hebben wij gewezen op de toenemende digitalisering, waaronder het digitaal autoriseren van documenten. Daarbij hebben wij geadviseerd om aandacht te schenken aan het creëren dan wel formaliseren van de nodige randvoorwaarden en checks uit te voeren op een correct gebruik van digitale bevoegdheden.

Met betrekking tot de Algemene Verordening Gegevensbescherming hebben wij vastgesteld dat de gemeente Westerkwartier voldoet aan de basiseisen waar de Autoriteit Persoonsgegevens zegt op te handhaven.

9.5 Single Information Single Audit

De gemeente Westerkwartier kent een aantal specifieke geldstromen die via het systeem van Single Information Single Audit (door middel van een SiSa-bijlage bij de jaarrekening) moeten worden verantwoord.

De controleverklaring bij de jaarrekening 2019 geldt ook voor de informatie die in deze “SiSa-bijlage” van de gemeente is opgenomen. We hebben de in de Nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven SiSa-rapporteringsgrenzen in acht genomen, te weten per specifieke uitkering:

- € 12.500 als de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangsbasis groter is dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1,0 mln.
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter is dan € 1,0 mln.

Wij hebben geen fouten of onzekerheden geconstateerd met betrekking tot de SiSa-bijlage die deze grenzen overschrijden. Wel moet er in het accountantsverslag worden ingegaan op de bevindingen, ook als er geen fouten en onzekerheden zijn aangetroffen. In de bijlage bij dit accountantsverslag nemen we de verplichte tabel op. Deze tabel dient aan het ministerie van BZK ter beschikking te worden gesteld.

10. AFSLUITING

Graag maken wij u attent op een aantal formele aspecten rondom de bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken.

De bestuurlijke afhandeling van de jaarstukken bestaat uit de volgende stappen: Het college behandelt in de betreffende vergadering de jaarstukken, met inbegrip van de jaarrekening, stelt de jaarstukken daarmee vervolgens op. Op dat moment ontstaan formeel de jaarstukken.

De Raad behandelt vervolgens de jaarstukken en stelt deze vast. Mochten in de periode tot de vaststelling van de jaarrekening omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarrekening noodzakelijk maken, dan moet een dergelijke aanpassing nog worden gemaakt. Dat geldt ook in geval de jaarrekening om andere redenen gewijzigd wordt alvorens tot vaststelling wordt overgegaan. Wij verzoeken de gemeente Westerkwartier in die gevallen met ons in contact te treden om gezamenlijk de noodzakelijke vervolgstappen met u te bespreken.

Bij de jaarstukken hoort de controleverklaring die is gedateerd op 10 juni 2020, het moment van de eindbespreking met de auditcommissie. Wij hebben één exemplaar van de controleverklaring voorzien van een originele handtekening. Dit exemplaar is ten behoeve van uw eigen archief en mag niet worden gepubliceerd. Het andere exemplaar van de controleverklaring is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening. Deze mag openbaar gemaakt worden.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring zonder persoonlijke handtekening, wordt openbaar gemaakt in de jaarrekening, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd blijft. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan tezamen met de volledige jaarstukken. Indien u deze jaarstukken en de controleverklaring opneemt op internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken in zijn geheel goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite. Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarstukken in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening").

Dit accountantsverslag is alleen bestemd voor uw Raad, het college van burgemeester en wethouders en de gemeentelijke organisatie. Deze beperking in de verspreidingskring is ingegeven door het specifieke karakter van de informatie die in het verslag is opgenomen. Derden zouden de hierin opgenomen informatie onjuist kunnen interpreteren. Verspreiding van het accountantsverslag in bredere kring is om die reden niet toegestaan zonder onze voorafgaande toestemming.

Specifiek ten behoeve van de het openbaar maken van dit verslag, via openbare vergaderingen van uw Raad ontvangt u een "was getekend" versie van dit verslag. Het exemplaar met de fysieke handtekening is bestemd voor het gemeentelijk archief.

Wij zijn altijd bereid tot het nader toelichten van dit verslag, en we gaan er vanuit hiermee onze controle opdracht over 2019 op passende wijze te hebben afgerond.

Hoogachtend,
Hofsteenge Zeeman Groep B.V.
Was getekend: drs. S. Hofsteenge RA

BIJLAGE BIJ HET ACCOUNTANTSVERSLAG 2019 SISA GEMEENTE WESTERKWARTIER

Hierna volgt de door het ministerie van BZK voorgeschreven rapporteringstabel.

Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2019	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout / onzekerheid
OCW: D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	NVT	NVT	NVT
OCW: D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	NVT	NVT	NVT
I&M: E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer, beschikingsnummer: 2014-39071	NVT	NVT	NVT
SZW: G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2019	NVT	NVT	NVT
SZW: G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal 2018	NVT	NVT	NVT
SZW: G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2019	NVT	NVT	NVT
SZW: G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) totaal 2018	NVT	NVT	NVT
VWS: H4	Specifieke uitkering Sport	NVT	NVT	NVT
GRO21C	Regiospecifiek pakket (RSP): 2015-53786 570435	NVT	NVT	NVT
GRO21C	Verkeer en vervoer Groningen beschikingsnummer: 2018-054097	NVT	NVT	NVT

Aspect controleverklaring	Oordeel
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend
Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Beperking